

MARCELO BRULA, REŽISER ŠKOFJELOŠKEGA PASIJONA 2026

Marcelo Brula ob rojstni hiši dr. Tineta Debeljaka, režiserja Škofjeloškega pasijona leta 1936.

Leta 2026 se bo na ulice Škofje Loke po več kot desetletnem premoru vrnila spokorniška procesija. Uprizoritev bo prva, odkar je bil Škofjeloški pasijon vpisan na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Priprave potekajo, izbran je že režiser predstave, njegovo ime je v Škofji Loki, Sloveniji malo znano. V Argentini, kjer je bil rojen slovenskim staršem in živel do leta 2021, pa ga tamkaj živeča slovenska skupnost zelo dobro pozna. Marcelo Brula je režiser številnih predstav, odličen pevec, organizator, mož in oče štirih otrok. Po poklicu je diplomirani ekonomist, modni oblikovalec in – slaščičar. Je človek neverjetne energije in elana, predvsem pa Slovenec. Z veliko začetnico.

Marcelo, bi nam za začetek predstavil svojo družino? Zanimivo zgodbo imate, povezana je, kot zgodbe (pre)mnogih Slovencev, z izseljenstvom in divjimi vrtinci 20. stoletja.

Če se ozrem nazaj in začnem iskati, kje se moja zgodba začne, moram najprej predstaviti svoje starše. Moj oče Janez se je rodil 28. marca 1921 v Talčjem Vrhu – Črnomelj. Rasel je v kmečki družini in bil navdušen nad motorji, zato je po končani srednji šoli postal mehanik. Rad je pomagal pri kmečkih opravilih, dobro se spominjam njegovega pripovedovanja, kako je v mrzlih dneh bos gnal živino, da je prišla do vode. Na tej poti, ki jo je tako dobro poznal, se je leta kasneje devet mesecev skrival pod zemljo, preden je uspel prebegniti v Italijo. Skrivališče je poznala le njegova sestra, ki je bila zato mučena do smrti.

Mama Vladimira Vitrih je bila rojena 16. marca 1929 v Ložu. Doma so bili obrtniki; stari ata je bil klepar, stara mama je imela svojo delavnico in šolo za šivilje. Moja mama je bila njuna edina hči, imela je še štiri brate. Mamina sestrična, moja botrica Mima Baraga Marinček, je velikokrat omenila, da je bila Vladi najlepše oblečena, saj ji je mama vedno zašila najlepše obleke. Poslali so jo študirat k uršulinkam v Ljubljano.

Mama je ata prvič videla v Ljubljani, ko so domobranci v mimohodu korakali po ulici, hodil je ob četi. Velikokrat je pripovedovala, da je bil visok, bolj teman, zbujal je pozornost deklet. Zares spoznala sta se nekaj let kasneje v taborišču v Italiji in takrat se je njuna zgodba začela. Neko noč so ata skupaj z drugimi odpeljali na varno, mami je pred tem še uspel povedati, da ji bo sporočil, kam ga peljejo. Držal je obljubo in je preko mornarja, ki je zanje skrbel, poslal mami pismo, kjer se je podpisal »tvoja najboljša prijateljica, ki uživa lepote Argentine«. Mama je prepoznala pisavo in zato vedela, da je v Argentini. Njo so skupaj z očetom in dvema bratoma preselili v Bremerhaven, od koder naj bi odpotovali v Avstralijo. Vendar niso odšli tja, odpluli so proti Argentini. Tam jih je na peronu pričakal ata Janez, v rokah je držal zaročni prstan, šopek rož in čokolado ter

mamo zaročil. Na spominski plošči v cerkvi, kjer sta se kasneje poročila, piše, da sta bila prvi slovenski povojni zakonski par v Argentini.

V tej družini sem se rodil kot peti, najmlajši otrok. Zdaj smo še trije: starejša sestra Vladi, ki živi v Madridu, brat Pavel, ki se je leto nazaj prav tako priselil v Slovenijo, in jaz. Brat Jani je umrl leto dni po očetovi smrti, star 34 let, sestra Andreja pa pred dvema letoma, v starosti 71 let.

Letos mineva 80 let od konca 2. svetovne vojne, ki je močno zaznamovala naš narod. Kako vidiš ta čas slovenskega razkola in eksodusa? Bi ga lahko poimenovali slovenski pasijon?

Odgovor na to je zelo težak. Mislim, da je to najbolj žalosten čas slovenske zgodovine, ki ga zagotovo lahko poimenujemo slovenski pasijon. Vojna je povzročila veliko krivic in sovraštva in kar je najbolj žalostno je to, da so se dogajale med brati. Rane so do danes ostale nezaceljene. Še vedno se čuti, da si od ene ali druge strani. Resnica še vedno ni prišla na plan. Premalo se govori o tem, kaj je res bilo. Grobišča – odkrita in tista še vedno zasuta – govorijo in vpijejo o tem, kar se je dogajalo. Umrjeni še vedno nimajo grobov. Kako lepo je videti na Žalah, da imajo tuji vojaki svoj grob in spomenik. In kako žalostno je, da naši padli Slovenci še vedno ležijo zasuti ali Bog ve kje odvrženi. Res upam, da si bo slovenski narod enkrat za vselej dovolil zaceliti rane. Da bo ljubezen zavladala nad sovraštvom. Samo tako bomo obstali. Argentinski poet Jose Hernandez to zelo dobro pove v svojih verzih, ki jih je prevedel Tine Debeljak:

*Bratje naj držijo skupaj! –
prvi zakon je v postavi.
Zveza trdna – temelj pravi,
da bo trden njih obstoj!
Če med njimi vstane boj,
kdo od zunaj – vse podavi!*

Tvoja starša sta se spoznala v enem od povojnih begunskih taborišč, kje so tisoči Slovencev čakali na odločitev o tem, kakšna bo njihova usoda. A njihova moč in življenjska sila sta bili naravnost neverjetni. Že v begunskih taboriščih so v nemogočih razmerah s šolami, kulturnimi dejavnostmi, društvi, prireditvami, izdajo publikacij ... postavili temelje, na katerih so gradili naprej tudi v svojih novih domovinah.

Res je. Slovenski begunci so se zelo hitro in dobro organizirali. Že tu se je začel ta »čudež«, o katerem se je marsikaj govorilo. S tem izrazom se ne strinjam preveč. Ti Slovenci, poimenovali so jih »izdajalci«, so tako ljubili Slovenijo, da niso mogli živeti brez nje! Zato so naredili vse, kar je bilo v njihovi moči, da so

ohranili vero, kulturo in jezik. Izdajali so učbenike, napisali zborovske priredbe, dramske igre ... Nadaljevali so s tem, kar so imeli pred vojno. Po prihodu v Argentino so zbirali denar in sredstva za nakupe zemljišč, na katerih so zgradili domove. Čeprav še niso imeli lastnih hiš, so darovali za skupni dom, da bi njihovi potomci imeli prostor, kjer bi se srečevali s svojimi. Ko zdaj v Sloveniji vidim kakšno veselico ali žegnanje, prepoznam, da je način prireditve točno tak, kot so nam ga v Argentino prinesli naši predniki. Vse je zasnovano na podoben način. Pa seveda slovenska glasba, hrana in plesi.

Odraščal si v slovenski skupnosti v Argentini v Buenos Airesu. Kaj pomeni ohranjanje slovenstva 12.000 kilometrov stran od domovine? Kakšno je bilo tvoje življenje v deželi pod južnim križem?

V Buenos Airesu deluje šest slovenskih domov. Naša družina je zahajala v Slomškov dom, moj ata je bil med ustanovitelji tega doma in tudi njegov prvi predsednik. Živeli smo zelo blizu in vedno hodili tja. Tam sem obiskoval Slomškovo šolo, bil član mladinskih organizacij in kasneje tudi glavnega odbora.

Z ženo Marto se pozna od otroških let. Njena družina je zahajala v Naš dom, vsi člani družine, tudi Marta, so bili tam zelo aktivni. Njen oče Andrej Selan je zelo znan ustanovitelj in voditelj mladinskega pevskega zbora. Takrat še bodoča tast Andrej in svakinja Andrejka (Martina sestra) sta me povabila k sodelovanju, ker je v zboru primanjkovalo tenorjev. Kot je očitno, sem povabilo sprejel, postali smo družina.

Kot mlad zakonski par sva živela v moji rojstni hiši v predelu Buenos Airesa, ki se imenuje Ramos Mejija. Zahajala sva v Slomškov dom, pela pa sva tudi v zboru v Našem domu. Marta je učila v Balantičevi šoli v Našem domu, jaz pa v Slomškovi šoli v Slomškovem domu. Najprej sem petja učil najmlajše, kasneje vse razrede otrok, nato sem postal podravnatelj in nazadnje ravnatelj. Marta je ustanovila pevski zbor Slomškovega doma ExCorde, skupaj sva pripravila in izvedla veliko pevskega ter dramskih projektov. Med tem pa sva seveda dobila najlepši Božji blagoslov, rodili so se nama Tatjana, Martin, Katja in Magdalena, družinskega veselja ni zmanjkalo. Doma smo od vsega začetka ohranjali slovenski jezik in navade, kakor so naju učili starši. Hodili smo k slovenski sveti maši, prejeli zakramente in ohranjali slovenstvo. Ljubezen do Slovenije in vsega, kar je slovensko, sva predajala najinim otrokom. In seveda vsem tistim, ki so z nama sodelovali. Čutiva in prepričana sva, da je to izjemno bogastvo, ki ga ne smemo izgubiti. Starši so naju naučili ljubiti Slovenijo in tudi Argentino. V naših družinah ni bilo zaslediti sovraštva, tekmovalnosti ali ljubosumja. Naši starši so delali z ljubeznijo, mi smo to njihovo delo z veseljem nadaljevali. Veliko truda in ur smo vložili v slovensko skupnost, vse za božji lon, bilo nam je stoterokrat

povrnjeno. Kaj je lepšega, kot videti vesel obraz otroka, ki je zaključil nastop, za katerega še sam ni verjel, da ga bo zmogel, ali veselje po zaključenem koncertu? Hvaležnost gledalcev, staršev in prijateljev. Začutiti objeme, ki ti povrnejo moči in te spodbujajo za naprej. Pomen ohranjanja slovenstva vidim tudi v ohranjanju sporočila, da ima skupno delo največji pomen, če je narejeno z ljubeznijo.

Nekaj smo že izvedeli o tvoji življenjski poti. Nam zaupaš še, kako sta tekli tvoja izobraževalna in poklicna pot? Kako sta z Marto usklajevala družinsko življenje s poslanstvom delovanja v skupnosti? Kakšni projekti so še nastajali?

Seveda se je v mojem življenju še marsikaj dogajalo tudi izven slovenske skupnosti. Neformalno sem začel delati s 14 leti, ko je najprej nenadoma umrl moj oče, potem pa še starejši brat. V komaj letu in pol smo ostali »sami«. Mama pa je vztrajala, da morava z bratom doštudirati. Čeprav sva oba delala, sva s študijem nadaljevala. Po končani gimnaziji sem študiral ekonomijo in postal diplomirani univerzitetni ekonomist. Med študijem sem obiskoval solo petje in kot solist prepeval v operni skupini ter bil član vrhunskih argentinskih zborov. Eno sezono sem prepeval v Teatro Colón, največji operni hiši v Argentini, ki je tudi ena največjih na svetu. Pri njih sem naredil nekaj tečajev, zelo veliko sem se naučil v zakulisju. Prvič sem se profesionalno srečal s produkcijami. Naučil sem se razmišljati drugače in si znati predstavljati, kako klasike uprizoriti na modern način, kako nove tehnologije uporabiti na odru. Kot solist sem pel tudi v argentinskih dvoranah v Buenos Airesu in notranjosti dežele.

Še pred zaključkom študija ekonomije sem vpisal še študij modnega ustvarjanja (oblikovanja). Krojaštvo in šiviljstvo sem podedoval po mamini strani. Ko ni več dobro videla, sem ji pomagal, če je bilo treba kaj razdreti ali vdeti nit v iglo. Najbolj sem si želel, da bi lahko šival obleke za naše igre. To sem potem tudi počel in skrbel za garderobo Slomškovega doma. Ker pa me veseli tudi kuhanje, sem se izučil še za slaščičarja. Imam kar raznolike poklice.

Pel sem v slovenskem zboru Gallus, zboru Ex Corde ter Mladinskem in Mešanem pevskem zboru San Justo, s katerim sem trikrat obiskal Slovenijo. Na zadnjih dveh turnejah sem bil solist v kreolski maši, ki smo jo izvedli tudi v Stari Loki.

Rad sem nastopal povsod, kamor so me povabili, bodisi pri folklori ali dramskih skupinah, pri recitacijah ali igrah. Tako sem se navdušil tudi za režijo. Starejši slovenski režiserji so odšli in mlajše generacije smo prevzele njihovo mesto. Najprej sem pripravljal šolske prireditve, potem pa igre ali nastope za mladinske dneve, spominske proslave, božičnice in obletnice.

Od leta 2007 do 2021 sem deloval kot glavni režiser gledališke skupine Slomškovega doma. V tem času sem imel čast uprizoriti številne projekte, ki so pustili pečat med sorojaki.

Med mojimi najbolj pomembnimi režijskimi dosežki je muzikal *Hvalnica družine Trapp* (*The sound of music*), ki sem ga iz angleščine prevedel v slovenščino in ga režiral septembra 2009, ob 60-letnici Slomškove šole. Muzikal je postal najbolj obiskana igra v naši skupnosti. Vključeval je več kot 90 nastopajočih, kar dokazuje moč umetnosti pri povezovanju ljudi in ohranjanju kulturne dediščine.

Ob praznovanju 50-letnice Slomškovega doma, oktobra 2011, sem prav tako prevedel in režiral muzikal *Fantom iz Opere* (*The Phantom of the Opera*), ki je prinesel našim gledališkim predstavitvam novo dimenzijo, v njem je bilo več kot 70 nastopajočih. Sledil je muzikal *Lepotica in zver* (*Beauty and the Beast*), ki sem ga septembra 2019 prevedel in režiral ob 70-letnici Slomškove šole (več kot 80 nastopajočih). Vsak projekt je bil izziv, ki je zahteval kreativnost in inovativnost ter dodatno okrepil moj režiserski sluh.

Poleg klasičnih muzikalov sem imel novembra 2018 priložnost režirati tudi krstno izvedbo muzikala *Kerigma*, katerega avtor je Martin Sušnik, slovensko-argentinski skladatelj in filozof. Tudi tu je sodelovalo več kot 80 nastopajočih. Ta izkušnja je še dodatno razširila moje obzorje in obogatila moje razumevanje glasbene umetnosti. Muzikal opisuje Jezusov prihod v Jeruzalem, dogodke velikega tedna, Kristusovo trpljenje, smrt in vstajenje. Martin Sušnik nama je že med nastajanjem *Kerigme* rekel, da bo muzikal dokončal le, če ga bova na oder postavila midva z Marto. Zaupal nama je, a priprave in uprizoritev – vse je bil velik izziv. Vaje smo doživljali z globoko duhovnostjo, skupaj premagali vse ovire in postavili na oder pristno Kristusovo zgodbo velikega tedna.

Morda te je že s *Kerigmo* pot vodila k Škofjeloškemu pasijonu. Kako si se seznanil z njim, si poznal uprizoritev Tineta Debeljaka iz leta 1936? Kolikor vem, si že v Argentini pripravljal uprizoritev.

O Škofjeloškem pasijonu sem veliko slišal, zelo me je zanimal. Vedel sem, da ga je Tine Debeljak leta 1936 uprizoril. Na turneji z zborom smo leta 2012 obiskali tudi Kapucinski samostan v Škofji Loki, kjer sem prvič videl original pasijona. Kasneje sem poiskal tekst in ga prilagodil za uprizoritev v Argentini. Imel sem veliko literature, poizvedoval sem in raziskoval, zakaj je na primer brat Romuald dodal ta ali oni prizor. Marsikaj mi ni bilo jasno, zato sem se poglobil in prebiral o uprizoritvah tistega časa, kaj pomenijo in zakaj so v pasijonu uprizorjene predpodebe stare zaveze.

Po dolgem raziskovanju in prebiranju sem se odločil, da Škofjeloški pasijon uprizorim. Tekst sem prilagodil, ker se mi je zdelo zelo pomembno, da se predstavi slovenski najstarejši ohranjeni dramski tekst. Pomembno se mi je tudi zdelo, da ga razumejo vsi, tako igralci kot tudi gledalci, da začutijo duh Škofjeloškega pasijona. Na žalost je pandemija povzročila načrte. Z družino smo se odločili za

selitev v Slovenijo. Vrnili smo se »nazaj«, v deželo, kjer so naše korenine. Želela sva si tudi bolj mirno okolje, kjer bi najini otroci imeli več svobode in varnosti. Dobil sem delovno ponudbo in začutila sva, da nam Bog odpira vrata drugje. Že prej sva razmišljala o selitvi, a tokrat je bilo bolj konkretno. Dobil sem novo službo in stabilnost, počasi so se stvari začele urejati in gredo na boljše.

Marcelo Brula v predstavi *Kerigma*, ki jo je režiral in igral rimskega guvernerja.

Kaj tebi predstavlja pasijon?

Pasijon, zlasti v kontekstu Škofjeloškega pasijona, predstavlja globoko kulturno in duhovno dediščino. To umetniško delo združuje gledališče, glasbo in likovno umetnost ter prikazuje zadnje dni Jezusovega življenja ter njegovo žrtev.

Zame pasijon simbolizira povezovanje ljudi skozi zgodbo o trpljenju, upanju in odrešenju. Predstavlja tudi način za razmislek o temeljnih življenjskih vprašanjih, o smislu trpljenja in iskanju duhovne globine. Izvajanje pasijona oziroma njegovo spremljanje je lahko tudi priložnost za skupno doživljanje in refleksijo ter obuditev zgodovinskih in kulturnih tradicij.

Kako si sprejel odločitev za režijo ŠP leta 2026?

Izjemno sem vesel, da sem bil izbran za režiserja Škofjeloškega pasijona. To je zame velika čast in hkrati odgovornost. Škofjeloški pasijon je neprecenljiva dediščina, ki nosi globok kulturni in duhovni pomen, zato se zavedam, kako pomembna je ta priložnost. Veselim se izzivov, ki jih prinaša ta projekt, in priložnosti, da s svojo vizijo prispevam k njegovi prihodnosti.

Na čem bo temeljil tvoj režiserski pristop, kaj se ti zdi ključno, s čim želiš še posebej nagovoriti tako igralce kot gledalce?

Pasijon nas povezuje kot skupnost ter ponuja priložnost, da se zamislimo o naših vrednotah in prepričanjih. V svoji režiji želim ohraniti duh preteklosti, hkrati pa uporabiti sodobne umetniške pristope, da te pomembne teme približam današnjemu občinstvu ter tako omogočim, da se povežejo z zgodbo in njenim globokim sporočilom. Cilj je ustvariti izkušnjo, ki bo resonirala z današnjim občinstvom in mu omogočila, da se poveže s sporočilom in duhovnostjo pasijona.

Pri režiji Škofjeloškega pasijona je ključno, da se ohranita njegova zgodovinska in kulturna vrednost, hkrati pa se ga interpretira na način, da se ideje ali čustva povezujejo in imajo močan vpliv na občinstvo. Povezovanje gledalcev z liki in zgodbo je zelo pomembno. Pomembno je, da se čustva, ki jih pasijon izraža, prenašajo skozi igro in izvedbo.

Sodelovanje z igralci, glasbeniki, scenografi in drugimi umetniki je ključno za ustvarjanje usklajene in celovite predstave. Spoštovanje in delo v ekipi ustvarjata močnejšo umetniško izkušnjo. Pasijon nosi globoko duhovno sporočilo, zato je ključno, da se ga ohrani in gledalcem ponudi priložnost za refleksijo o njihovem lastnem duhovnem potovanju.

Kako potekajo priprave na uprizoritev?

Smo v pripravljalnem času. Imam različne sestanke in pogovore z nekdanjimi režiserji, lektorji ter igralci. Res čutim ta duh, ki povezuje vse pasijonce. Pripravljamo načrte in koncept uprizoritve. Preden ga bom predstavil, se želim pogovoriti s strokovnjaki in brati kapucini, da skupaj razmislimo o možnosti določenih sprememb oziroma drugačnih prikazov nekaterih prizorov. Te spremembe pa seveda ne posegajo v bistvo in duh Romualdovega teksta, ki bo tak, kot je v originalu. To se zagotovo ne spreminja.

Deset let je od zadnje uprizoritve. Je premor predolg, priložnost za drugačno, sodobnejšo postavitev?

Ne bi rekel, da je premor predolg. Božja pota niso naša pota. Bog že ve, zakaj je bilo to dobro. Prav gotovo je to velik izziv, kajti želim, da bi nove generacije imele priložnost, da začutijo to, kar so začutili njihovi predniki; to pripadnost, veselje in ponos, da so pasijonci. Seveda ne želim nikogar izključiti. Vsakemu, ki ima željo po nastopanju, bom skušal dati priložnost. Postavitev bo klasična, a vendar nekoliko drugačna, saj vsak režiser po svoje razmišlja in čuti. Predan sem v Božje roke, naredil bom, kar čutim, da je najbolje. Zame je to Božje poslanstvo. Tako sprejemam tudi vse izzive, ki jih prinaša ta projekt.

Kakšen je pomen (Škofjeloškega) pasijona za Škofjo Loko, Slovenijo, svet ...? Je sporočilo pasijona univerzalno?

Pomen Škofjeloškega pasijona za Škofjo Loko, Slovenijo in svet je večplasten. Je pomemben del kulturne identitete Škofje Loke in Slovenije. Predstavlja bogato tradicijo gledališča in umetnosti, ki je bila prisotna stoletja in je del lokalne skupnosti. Pasijon prinaša globoka duhovna sporočila, ki se dotikajo univerzalnih tem, kot so trpljenje, odpuščanje, ljubezen in odrešenje. Ta sporočila lahko nagovorijo ljudi vseh ver in prepričanj. Škofjeloški pasijon povezuje ljudi – tako izvajalce kot gledalce. Priprava in izvedba predstave vključujeta številne člane skupnosti, kar krepi lokalno pripadnost in sodelovanje. Kljub svoji zgodovinski naravi pasijon ostaja aktualen, saj obravnava teme, s katerimi se ljudje lahko poistovetijo tudi danes. To mu omogoča, da ostaja pomemben del kulturnega dialoga v sodobni družbi. Sporočilo pasijona je univerzalno, saj obravnava osnovne človeške izkušnje in čustva, ki so prisotna v vseh kulturah. Tematika trpljenja in upanja se lahko razume in občuti v različnih kontekstih, kar omogoča širšo razumljivost. Vse to pomeni, da Škofjeloški pasijon ni le lokalni, temveč tudi nacionalni in mednarodni kulturni fenomen, ki prinaša globoko sporočilo, pomembno za ljudi vseh okolij.

Marcelo Brula, režiser Škofjeloškega pasijona 2026.

Res želim in verjamem, da bom s svojo ustvarjalnostjo prispeval, da ta bogata tradicija ostane živa, da bo Škofja Loka zopet pokazala Sloveniji in celemu svetu, da s skupnimi močmi zmore oživiti najbolj pomemben dogodek naše zgodovine. Ker Kristusovo sporočilo ni, da je umrl, ampak, da je umrl, da bi nas odrešil. In najpomembnejše, da je vstal od mrtvih!

Z režiserjem se je pogovarjala Helena Janežič